

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Процеси європейської інтеграції охоплюють усі аспекти суспільного життя, які потребують правового регулювання, особливо у сфері функціонування публічних інституцій та форм їх взаємодії із суспільством. Важливим кроком у цьому напрямі стало ухвалення законодавства щодо адміністративної процедури. Відтак, діяльність органів виконавчої влади, влади Автономної Республіки Крим, місцевого самоврядування, їх посадових осіб, а також інших суб'єктів, наділених повноваженнями у сфері публічної адміністрації, переходить на новий рівень – відповідно до принципу верховенства права в умовах демократичної правової держави. Хоча на перший погляд сфера застосування адміністративно-процедурного законодавства здається чітко визначеною, залишається актуальним питання аналізу ролі окремих публічних процедур як адміністративних – зокрема у контексті освітньо-наукової сфери. Організація цієї сфери базується на поєднанні матеріальних, інституційних та процедурних елементів, які реалізуються в установленій правовій формі й підлягають галузевому регулюванню.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) відіграє провідну роль у впорядкуванні системи вищої освіти в Україні. Його діяльність спрямована на реалізацію європейських підходів до якості освіти та інтеграцію української освіти у міжнародний освітній простір. Основні напрями роботи цього органу можна умовно поділити на три ключові категорії:

гарантування якості освітніх послуг: здійснює акредитацію освітніх програм, формуючи вимогливі стандарти до їх змісту та реалізації. Воно також підтримує заклади вищої освіти у розбудові внутрішніх систем забезпечення якості, надаючи консультативну підтримку й проводячи порівняльний аналіз (бенчмаркінг). У межах цієї діяльності НАЗЯВО погоджує стандарти вищої освіти та розробляє критерії оцінювання якості на основі кращих світових і національних практик;

визнання якості наукових результатів: впроваджує політики доброчесності в науці, бореться з псевдонаукою, розробляє прозорі процедури атестації наукових кадрів, акредитує спеціалізовані вчені ради та моніторить їхню діяльність;

контрольна функція: забезпечує прозору акредитацію та атестацію, сприяє конструктивному діалогу з усіма учасниками освітнього процесу та мотивує виші до участі в міжнародних рейтингах через оновлені критерії якості [1].

Отже, у контексті процедурного підходу забезпечення якості вищої освіти зосереджується переважно на процесах акредитації освітніх програм та атестації наукових кадрів. Акредитація освітньої програми виступає як форма публіч-

ної управлінської процедури, що передбачає комплексне оцінювання як самої програми, так і діяльності закладу вищої освіти щодо її реалізації. Основною метою є встановлення відповідності програми вимогам стандарту вищої освіти, визначити спроможність закладу забезпечити ці вимоги, а також підтвердити досягнення очікуваних результатів навчання, які передбачені програмою, згідно з визначеними критеріями якості [2].

Ліцензування освітньої діяльності в Україні знаходиться в компетенції Міністерства освіти і науки. Згідно із Законом України «Про вищу освіту», право на провадження освітньої діяльності мають лише ті заклади вищої або фахової передвищої освіти, а також наукові установи, які отримали відповідну ліцензію, що видається центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки (ст. 24) [3].

Ліцензування освітньої діяльності розглядається як адміністративна процедура, що має чітке правове регулювання та здійснюється з метою забезпечення належного рівня якості освіти. Основні ознаки цієї процедури такі:

1) нормативно закріплений механізм, що передбачає послідовність дій, визначених законом, для отримання дозволу на здійснення освітньої діяльності;

2) врегулювання публічно-правових відносин, процедура спрямована на реалізацію прав осіб на освіту та гарантування дотримання вимог законодавства в цій сфері;

3) здійснення компетентним органом, уповноваженим органом виступає Міністерство освіти і науки України, яке приймає рішення щодо видачі або відмови у видачі ліцензії;

4) індивідуальний адміністративний акт як результат: за підсумками розгляду заяви приймається рішення, що має юридичну силу і стосується конкретного закладу освіти [4].

Таким чином, як акредитація освітньої програми, так і ліцензування освітньої діяльності можуть бути охарактеризовані як форми адміністративних процедур, що мають такі риси:

а) проводяться згідно з процедурними нормами, визначеними законодавством у сфері вищої освіти;

б) регулюють публічно-правові взаємини, пов'язані з реалізацією прав, законних інтересів та свобод учасників освітньо-наукового процесу;

в) здійснюються за участю відповідного адміністративного органу, яким виступає Міністерство освіти і науки України, або колегіального органу – Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

г) результатом кожної з цих процедур є прийняття адміністративного рішення індивідуального характеру, зокрема, видача ліцензії або сертифіката про акредитацію.

Приналежність процедур акредитації та ліцензування освітньої діяльності до певного виду адміністративних процедур залежить від критеріїв їх класифікації. Зокрема: а) залежно від впливу на суспільні відносини, ці процедури мож-

на віднести до правозастосовчих адміністративних процедур, що здійснюються органами публічної адміністрації у сфері освіти та науки; б) щодо наявності або відсутності спору між суб'єктами публічної адміністрації, вони є неюрисдикційними, хоча можуть стати підставою для юрисдикційних процедур під час оскарження прийнятих рішень; в) за спрямованістю діяльності, вони є зовнішніми, оскільки зачіпають права та інтереси фізичних осіб; г) з огляду на суб'єкта ініціативи, ці процедури є заявними адміністративними процедурами. Таким чином, за класифікаційними ознаками, процедури ліцензування та акредитації відносяться до правозастосовчих, неюрисдикційних, зовнішніх та заявних адміністративних процедур.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки. URL: <https://mon.gov.ua/>.
2. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ Міністерства освіти та науки від 16.05.2024 р. № 686. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text>.
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
4. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.

Ключові слова: адміністративна процедура, адміністративний орган, освітньо-наукова діяльність, публічно-управлінські процедури, галузева приналежність.

Keywords: administrative procedure, administrative body, educational and scientific activities, public administrative procedures, industry affiliation.

Даниленко-Негара Юлія Сергіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ

Визначення поняття та змісту правил етичної поведінки на нормативному рівні (у законі та/або підзаконному нормативно-правовому акті) відіграє важливе значення не лише для ефективного розвитку інституту державної служби, але і є передумовою гарантування доброчесності державних службовців. Біль-